LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

Pro aris et focis.

ANY I.-1891

LA CATALANA

IMPREMPTA DE JAUME PUIGVENTÓS ✻ DORMITORI DE SANT FRANCESCH, 5
BARCELONA

R. 398, 842

TAULA

SECCIÓ DOCTRINAL

	Páginas.
A la prempsa, per la Redacció	4
Plan de Campanya, per J. Collell, Pbre.	4
Estudis de Regionalisme, per E. Moliné y Brasés. 10, 18, 31, 41, 80, 150, 174, 187, 259, 283, 316, 343, 403, 449	
Tot es comensar, per J. Collell, Pbre.	14
Los Srs. Salmerón y Azcárate y 'l regionalisme, per N. Verdaguer y Callís	15,28
Mónita electoral, per J. Collell, Pbre.	25
Dos carnestoltas, per N. Verdaguer y Callís.	37
Lo que han dit las eleccions, per N. Verdaguer y Callís	49
Te la paraula 'l Sr. Pereda, per N. Verdaguer y Callís	61
Es una vergonya, per J. Collell, Pbre.	73
Lleó XIII y la poesía, per J. Collell, Pbre.	86
D. Claudi Aranyó y Aranyó, per J. Bozzo	87
Lo Sr. Mella y 'l regionalisme, per N. Verdaguer y Callís.	88
¿Y vostre regionalisme, Srs. Conservadors?, per N. Verdaguer y Callís	97
Tenen rahó, per N. Verdaguer y Callís	109
Una carta del Sr. Pereda	110
Jesús Nazareno, per J. Collell, Pbre.	121
Al pays de Gales, per F. Mistral	122
La Revindicació del Llenguatje en la ensenyansa primaria, per Sebastiá Farnés. 123, 147, 206, 256, 279, 315, 351, 379, 415	
Hem de protestarne, per N. Verdaguer y Callís	134
La representació nacional, per M. Roger	145
Lo regionalisme del Sr. Bisbe de Vich, per N. Verdaguer y Callís	158
Napoleon Bonaparte, Patriota; per N. Verdaguer y Callís	169
Lo regionalisme á Galicia, per Alfred Brañas	170
Bon auguri, per D. Casarodés	171
Una bona causa que perilla, per J. Collell, Pbre	181
Del repos dominical, per Lluís Marsans.	182
Las festas socialistas, per J. Collell, Pbre.	193
La qüestió obrera, per Dolors Moncerdá de Maciá	194
Espurnas del calíu, per J. Collell, Pbre.	205
Lo patriarca del Rosselló, per J. Collell, Pbre.	218
D. Artur Campión, per N. Verdaguer y Callís	230
La festa dels Jochs Florals, per V.	231
Discurs de gracias, per Artur Campión	232
Urgeix lo remey, per J. Collell, Pbre.	241
L' acort de la Diputació Provincial, per V.	253
J. Roumanille, patriarca del renaxement provenzal, per N. Verdaguer y Callís	253
Jovellanos regionalista, per J. Rubió y Ors.	265
Capital y treball, per Lluís Marsans.	277
Una festa consoladora, per María de Bell-lloch	278
¿Qué 's fará per salvar lo dret de Catalunya? per N. Verdaguer y Callís	289
Origens y crexensa del regionalisme navarro: Exhortació als catalans, per Artur Campión 290, 304, 316, 326	
Dos pesos y duas midas, per N. Verdaguer y Callís	302
La inaugural del Centre Catalá de Vilafranca, per N. Verdaguer y Callís	313
Las associacions obreras, per J. Bozzo	318, 325
¿Per qué no? per N. Verdaguer y Callís.	325
Salutació, per J. Collell, Pbre.	337
La evolució política del Sr. Durán y Bás, per N. Verdaguer y Callís	349
Projecte d' una constitució municipal en un estat federal, per J. Coroleu. 362, 374, 387, 400, 410	
La traducció de «La Atlántida» davant de la Academia francesa, per N. Verdaguer y Callís	366
Bella esperansa, per N. Verdaguer y Callís.	373
Novas quexas de Catalunya, per N. Verdaguer y Callís	386
La Unió Catalanista, per N. Verdaguer y Callís	397
Lo Noguera-Pallaresa, per V.	399
E pur si muove, per N. Verdaguer y Callís.	409
Contra la pornografía, per E. M. B.	421
Regionalisme artístich: A propósit del museu de reproduccions, per Joseph Puig y Cadafalch	422, 459
La reunió magna del teatre Principal, per N. Verdaguer y Callís	433
L' individualisme, per Lluís Marsans	435
Contra 'l tractat ab los Estats-Units, per V.	439
Axís es impossible, per N. Verdaguer y Callís	445
La rahó del Catalanisme, per N. Verdaguer y Callís.	457
La Alsacia y la Lorena, per B.	469
Altra vegada la Catedral, per Joan Sardá	470
Lo Catalanisme á dins del Ajuntament de Barcelona, per N. Verdaguer y Callís	481
Parnell, per Sebastiá Farnés	483
Descuyt imperdonable, per J. Collell, Pbre.	493
Un altre regalo en perspectiva, per J. C. y R.	494
Quatre mots sobre ortografía catalana, per Manel Milá y Fontanals.	505
La producció y lo consúm, per Lluís Marsans	508
Repoblació, per J. Collell, Pbre.	517
Del catalanisme de certa gent, per J. Collell, Pbre.	529
Manresa ingrata, per N. Verdaguer y Callís.	541
Fransa y son exagerat proteccionisme, per P. C. y E.	542
A propósit de la *huelga* de Manlleu, per J. Collell, Pbre.	553
La visita del «Centre Excursionista de Catalunya» al Museu Arqueológich de Vich, per Francesch Maspons y Labrós	555
No 's fa res, per Víctor Fargas	556
Lo triomf de «Mar y Cel» á Madrid, per N. Verdaguer y Callís	565
Una polémica profitosa, per B.	566
A la prempsa bona de Catalunya, per N. Verdaguer y Callís	578
Síntomas de descomposició, per J. Collell, Pbre.	589
Una opinió sobre l' enigma de «Pequeñeces», per N. V.	590
Las classes treballadoras, per Lluís Marsans.	592
Historia d' una novela, per C. Bosch de la Trinxería	601

SECCIÓ LITERARIA

En Marián Aguiló, per N. Verdaguer y Callís	5
La fulla seca, poesía, per Marian Aguiló.	7

Páginas.

Impresions d' un lector: «La Garba,» per N. Verdaguer y Callís. 8
Lleó Fontova, per Joan Sardá 14
Dalt de la Ermita, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 16
Al eminent pintor D. Antoni Caba, poesía, per Dolors Moncerdá de Maciá. . . . 17
A propósit de la Exposició fotográfica catalana, per R. C. y P. 17
Lo cant de l' ánima á la Verge, poesía, per
Consideracions sobre en Muntaner, per Antoni Rubió y Lluch.. 26, 39, 51, 65, 77, 99, 111
Víctor Balaguer. 29
Revista literaria, per R. 30
Cobles de la Mare de Deu del Roure, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 43
Un llibre de 'n Picó y Campamar, per Mossen Costa y Llobera. 52
Montmartre, poesía, á D. Eusebi Güell y Lopez, per Picó y Campamar 53
Carta literaria: Los poetas de la vall del Wupper, per Joan Fastenrath 64 76
Miscelánea literaria, per R. 66 79
La Febre d' or, Novela de costums del nostre temps (fragment del volúm II) per Narcís Oller 75
Jesús y l'infant, poesía, per J. Verdaguer, Pbre. 77
La espasa d' en Vilardell, poesía, per Artur Masriera y Colomer. 90
Mes sobre lo drama «La Magdalena», per Joan Sardá. 91
Al naxement de la preciosa nena María del Cárme Centellas y Pagés, poesía, per Enriqueta Paler y Trullol 100
A D. Joseph María Quadrado, poesía, per Miquel Costa y Llobera 104
A mon Deu, poesía, per Angel Garriga y Boxader, Pbre. 112
La bonaventura, poesía, per Ramon Masifern 113
Entreteniments literaris, per J. Segura, Pbre. 115
Los claus de Jesús, poesía, per Dolors Moncerdá de Maciá. 124
Lo somni, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 125
Las Caramellas de l' any 1726, poesía, per Joseph M.ª Serra y Marsal 137
Primavera, poesía, per Francesch Matheu . 138
Catarina de Sena á Avinyó. (Trad. del provenzal), per Félix Gras. 138, 148, 159, 171, 184, 196
A una oreneta, poesía, per Leopold Trenor y Palavicino 149
La pátria, poesía, per Emili Pascual . . 160
¡Miracle! poesía, per Consol Valls y Riera . 172
Los planys de Minvana, poesía, per Joan Freixa y Cos 197
A Catalunya, poesía, per Joseph Serra y Mata 202
Lo Tresor d' Igualada, poesía, per Dolors Moncerdá de Maciá. 208
Dins la sala dels Jochs Florals, poesía, per Geroni Rosselló. 220
Los tres mots dels Jochs Florals, poesía, per Marián Aguiló 220
Los Jochs Florals. poesía, per Joseph Lluís Pons y Gallarza. 220
Patria, Fides, Amor, poesía, per Thomás Forteza. 221
Sonet, per F. Ubach y Vinyeta 221
Los Jochs Florals, poesía, per Frederich Soler 224
Lo matalot de Castellar d' en Hug, poesía, per Damás Calvet 224
La Reyna dels Jochs Florals, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 225
Sobre la tomba pátria, poesía, per J. Franquesa y Gomis 225
Follia, poesía, per J. Riera y Bertran . . 226

Páginas.

Ab motíu dels Jochs Florals, poesía, per Jacinto Torres y Reyató 227
Mon Palau, poesía, per Jaume Novellas de Molins 235
Patriotisme d' un infant, poesía, per Pere Muntanyola. 235
Flors boscanas á María, poesía, per Sor Eularia 244
Jéjè, poesía, traducció de N. Verdaguer y Callís 256
Lo Monastir de Ripoll, poesía, per Consol Valls y Riera 258
Himne á Sant Lluís, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 268
Promesas del Sagrat Cor, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre. 270
A la bona memoria de la poetisa Rosalía Castro, poesía, per Teodor Llorente . . 281
A la memoria de Na Rosalía Castro de Murguía, poesía, per Joaquím Rubió y Ors . 282
Goigs de Santa María Magdalena, poesía, per Miquel Costa y Llobera, Pbre. . . 293
A Barcelona, poesía, per Ramon Picó y Campamar 294
Joseph Pleyan de Porta, per Narcís Fuster . 302
Goigs en llahor del gloriós Sant Miquel dels Sants, per Jacinto Verdaguer, Pbre. . 305
Intima, poesía, per J. Novellas de Molins . 318
Nota Bibliográfica, per J. S. 323
La bandera de la pátria, poesía, per Joseph Pleyan de Porta 328
Discurs del President del «Centre Catalá Vilafranquí», D. Pere Sacases.. 332
La mona de Páscua, poesía, per Dolors Moncerdá de Maciá. 341
Discurs de gracias, en la inaugural del «Centre Catalá Vilafranquí,» per En Mariano Roig. 342
Notas bibliográficas, per J. Collell, Pbre. . 344
Himne que cantan los recullits de la casa del Amparo de Vilanova y Geltrú . . 355
A Lleyda, poesía, per Joseph Pleyan de Porta 366
Una carta del Sr. Pepratx 376
Marina, poesía, per J. Novellas de Molins . 378
Angeleta, *cansó popular* 378
Flors á María, poesía, per Jacinto Verdaguer Pbre. 385
Discurs llegit en la solemne repartició de premis del Certámen Catalanista de Manlleu, pel President del Jurat En Martí Genís y Aguilar. 388
La senyora de Vall-closa y lo gran profeta, per J. Roumanille. (Traduhit del provenzal, per N. Verdaguer) 390, 402
A la mort de Sant Lluís Gonzaga, poesía, per Joseph Garcés y Codinach . . . 391
La mare y la mort, poesía, per E. d' Ausa . 413
Breu parlament del Vice-president del Jurat calificador en la festa de la distribució de premis del Certámen Literari d' Olot. . 424
In locum refugii, poesía, per Tomás Forteza. 426
A las portas del Cel, llegenda, per Sebastiá Farnés 437
Les dos ratetes, poesía, per Leopold Trenor y Palavicino. 439
Discurs de gracias, llegit en lo Certamen d' Olot, per Joseph Soler. 440
Traducció de Virgili, poesía per M. C. LL. . 448
Mos Cants, poesía per Joseph Serra y Campdelacreu. 462
Discurs d' en Felix Gras, en la sessió pública dels Jochs Florals de Carpentras. . . 462
Lo llop y la ovella (Rondalla), per Sebastiá Farnés 472

	Páginas.
L' aucellet y l' Ave-María: pensament de Mr. Pellerin, poesía, per Antoni M.ª Alcover.	474
La Sardineta. Qüento fantástich, per Joan Brunet. (Traduhit del Provenzal per N. Verdaguer	484
Catalunya avuy, poesía, per Claudi Omar y Barrera.	487
Al Sagrat Cor de Jesús, poesía, per Eudalt Ferret.	497
Lo lladre y 'l dimoni, rondalla, per Sebastiá Farnés.	509
La Cansó de Catalunya, poesía, per F. de P. Girbau y Castellá.	510
Madó Marca, llegenda, per Sebastiá Farnés.	520
Encís del cant, cansó popular.	521
La mona del Bisbe, rondalla, per Sebastiá Farnés.	533
L' hereu Pujolrás, rondalla, per Sebastiá Farnés.	544
En lo Balneari, per Emili Vilanova.	569
Notas bibliográficas, per J. C., Pbre.	583
La rondalla de Barbazan, per J. V. Pbre.	603
Anyorament, poesía, per Jaume Novellas de Molins.	521
Vora la mar, poesía, per Jacinto Verdaguer, Prebere.	532
A Na Isabel Lopez de Güell, poesía, per Jacinto Verdaguer, Pbre.	545
Mort de Sant Joan de la Creu, poesía per Jacinto Verdaguer, Pbre.	557
A la Pátria, poesía, per F. de P. Girbau y Castellá.	568
Montalba, per Carles Bosch de la Trinxería.	581
Curial y Guelfa: Novela catalana del segle xv, per A. Rubió y Lluch.	591, 603
Los Pastors de Bethlem: Quadret dramátich en un acte, original de D. J. M.ª Quadrado, y arreglat en vers á la escena catalana per En G. S. P.	593, 604

VARIETATS

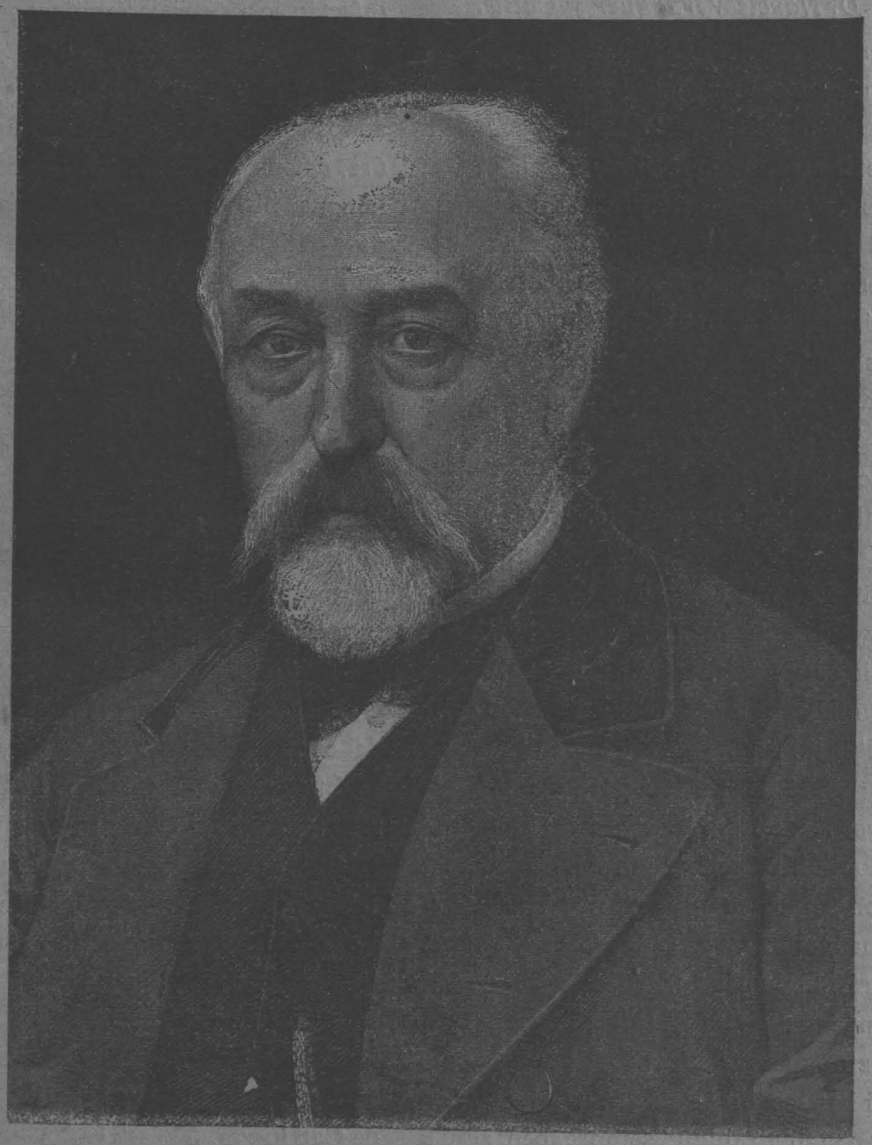
Una carta d' en Fastenrath.	31
Una carta d' en Guardia	54
Un consell de company, per B.	91
Del tot conformes, per B.	92
Ideas regionalistas del episcopat austriach	103
Un brindis d' en Coffinières, per B.	112
Carta oberta, per Joaquím Cabot y Rovira	116
Noms dels nous carrers de Barcelona, per P. de C.	125
En Rossendo Nobas, per J. Cabot y Rovira	134
Excma. Sra. D.ª Dorotea de Chopitea y de Villota, viuda de Serra, per Dolors Monserdá de Maciá.	157
Los deseners y deseneras (de L' Oloti)	139
L' Escut Heráldich d' Igualada, per Joseph Puiggarí.	161, 173, 186, 198
Lo monument del Bruch, per Anton Vila, Pbre.	162
Inauguració de la temporada de primavera en lo Liceo, per F. A.	164
Lo del Monument, per Anton Vila, Pbre.	185
La gloriosa bandera del Sant Cristo d' Igualada.	242
La herba del sabre (traduhit del provenzal, per N. Verdaguer y Callís) per Felix Gras	266
La exposició de plantas y flors, per F.	292
Tamboriners y Felibres, per P. Coffinières.	294
La peregrinació de lluisos catalans á Monserrat	299
Lo timbal del Bruch: Informe llegit á la Real Academia de la Historia, sobre 'l folleto que ab aquest título escrigué y publicá Mossen Antoni Vila, Pbre.	338, 352, 367, 377
La vaga dels mestres de casas á Barcelona, per R.	348
Festa en Sampedor, per Víctor Brossa y Sangerman.	354
L' esculptor Medard Sanmartí, per Ramon N. Comas	364
Una visita á Poblet, per J. Rivera.	384, 405, 453
Sermó de Sant Pere Gonzales Telmo, predicat per l' Iltre. Sr. Magistral de la S. I. C. de Tuy, D. Antoni Cerviñó.	401, 411, 428, 446, 461
Lo rellotge del pastor, per E. P. B.	413
Lo nou cicle felibrench (traduhit de L' Aiòli).	438
Important troballa arqueológica á Sant Joan de las Abadesas	442
«Por nuestra música,» per Lluís Millet.	447
Sobre 'ls concerts del Tívoli, per A. Vives	451
Santa María de Ripoll, per Eudalt Ferret y Fossas	473
Lo de Reus	489
Sobre música, per Wolfram G.	495
Las imatges de Sant Jordi	497
La doctrina del mestre Pedrell sobre la música nacional	500
Una passejada pel llach «Leman», per Joaquím Cabot y Rovira.	519, 531, 546
L' impost de consums, per Claudi Omar y Barrera.	530
Los motíus del rey En Pere (IV), per G. Llabrés	545
Lo Príncep de Bismarck y l' idioma Alemany-Baix, per Joan Fastenrath.	567
Los concerts Vidiella, per J. G. P.	573, 593
Un fallo de la «Academia de Sant Fernan-	
Hernandez Sanahuja: Apuntacions biográficas, per Emili Morera	579
do», per M. T. y A.	581
Lo centenar d' una carta, per C.	583
Una llissó aprofitable, per Juli Bonnet	596
Una carta notable, per Félix	597
Una antiga oració contra las febras, per J. Soler y Palet	606

S' ha publicat, además, en lo cos del periódich, Crónica religiosa, Moviment regionalista, Dietari del Principat y Correu nacional en casi tots los números, una revista artística mensual y alguns grabats.

ANY I. | Barcelona, 11 de Janer de 1891. | NÚM. I.

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

D. MARIAN AGUILÓ.

A LA PREMPSA

Al entrar **La Veu de Catalunya** en la vida periodística, saluda coralment a tots los diaris y periódichs que exerceixen dignament la seva missió.

A nostres companys de causa, dediquém la salutació més afectuosa, confiats com estém de que hem de trobarnos sempre de costat en la defensa dels interessos y aspiracions de nostra aymadíssima Catalunya.

La Redacció.

PLAN DE CAMPANYA

Sr. D. Narcís Verdaguer y Callís.

Retirat encara en lo quartel d' inválits, me vens, amich, á destorbar mon repós, convidantme á carregarme altra volta lo buyrach á l' espatlla, y exir á campanya. Me dius que convé; me promets que un estol de joves animosos se agrupará al entorn de la noble bandera que, ja fa catorze anys, despleguí als vents de la publicitat periodística, probant de conduhir lo catalanisme pe 'ls camins de la gran restauració de la Patria catalana, somni d' or de la nostra jovenesa que vull sia lo poderós estímul de la edat madura y la benedicció de la mia vellesa.

No consultant mas forças, que, ara las tinch migradas, (si be que, gracias á Deu, sembla que van revenint) sino mon dalit moral, mon entussiasme may decaygut, ma fe sempre ferma en la noblesa de la causa que sostenim, vos dich: aquí 'm teniu, y mans á l' obra.

Per fer d' inspirador y de director de lluny á lluny, encara seré bo; per fer onejar la bandera y senyalarvos l' ideal, tot mostrantvos los esculls á que pot conduhir l' entussiasme poch discret ó la il-lusió enganyosa, també m' hi sento ab forças; la bona voluntat y 'ls brios de la vostra joventut farán lo demés.

La llegenda y 'ls símbols que porta en son front LA VEU DE CATALUNYA, son lo seu programa; los qui han seguit la nostra ja llarga campanya saben si hem tingut sempre ben alta la bandera, y si hem sabut defensar la causa del catalanisme católich ab dignitat y ab enteresa. Ni un día de defalliment, ni una nota de traydoría. Independents de tot partit polítich dels que militan en la candent arena de la nació espanyola, ferms en los principis de la religió católica y dócils á las sabias ensenyansas de la Iglesia, hem treballat impertérrits, (fins á caure rendits de fatiga) per l' enaltiment de Catalunya, per actuar en lo possible las ideas y las aspiracions que venen compresas en la, avuy ja vulgar, denominació de Regionalisme.

Y axís hem de seguir, ab l' ajuda de Deu y dels homens de bona voluntat, que no ha de faltarnos.

Lo nostre camp es gran, y la tasca per demés honrosa. No portém la llureya de ningú que puga obligarnos á torcer la conciencia, ni hem fet pactes ni compromisos ab cap dels bandos que pululan en la nostra terra y que per desgracia infectan los esperits y fan degenerar los carácters.

Despertar la conciencia del poble catalá, recordarli son passat, no ab ploraneras elegías, sino ab los robusts accents de esperansa en lo pervindre; defensar las nostras institucions y la nostra llengua, últim y sagrat *palladium* que 'ns queda de la antigua autonomía; revindicar aquesta, axís en l' orde polítich com en lo administratíu, ab las reservas de la prudencia y en conformitat á lo que inevitablement ha portat lo desarrollo histórich de la nació espanyola; amarla á exa nació, com á la patria comuna, pero combatre aquexa creació moderna del Estat uniformista tan anticristiana com irracional que comensa en las infatuacions del Cessarisme per acabar en las tremendas saturnals del socialisme contemporani, veúsaquí, mos companyons, la gran campanya que 'ns toca fer, lo bon combat á que som cridats tots los que amam de veras á la patria del cor, la benvolguda Catalunya.

Y tot açó fet ab dignitat y ab franca noblesa, sense apassionaments que las mes de las vegadas son lo disfráç de la falta de conviccions, y sense antagonismes que repugnan á la llealtat catalana. No hem de fer nosaltres catalanisme de *gros mots, farolero* ó idílich, que de tot hi ha, que 's contenta en remenar los ossos de Felip Quint ó en somiar utópicas reconstruccions, quan no es en patrocinar perillosas reformas que serían la mort de Catalunya.

De la gent vella, dels que han posat ja molsa seguint las inspiracions de la política centralista,

poch cal esperarne; es menester anar al cor de la joventut, y reclutar entre la generació que puja los elements de la nostra regeneració, que si en lo terreno literari y artístich s' ha lograt tan bella florescencia, be pot esperarse per mes endavant que dongue sos fruyts, en lo terreno social y polítich, la nostra benehida renaixensa.

Que sía verament nostre periódich LA VEU DE CATALUNYA. Tota noble aspiració aquí deu trobarse; tota necessitat del pays aquí ha de tenir son echo; tota manifestació de vida regional aquí ha de ser aplaudida y encoratjada, tota nota y tot accent de patriotisme aquí ha de vibrar per repercutir poderosament en lo cor dels bons patricis.

Y sempre esperançats y sempre coratjosos; y si may la fatiga vos rendeix ó ve alguna contrarietat á desalentarvos, á las horas acudiu á refrescar lo valor ab l' exemple del nostres heróichs antepassats, y sobre tot á revivar la fe, girant la vista al Montserrat, ahont la religió y lo sentiment de patria se donan un suavíssim óscul de germanor sempiterna, als peus del trono de aquell *estel lusent, soleyl de resplandor,* com canta l' antich *Virolay*, de la excelsa Patrona de Catalunya, que aixís com ha sigut la inspiradora de nostres poetas, nos guiará també á la consecució dels nostres ideals si treballam sempre baix la sua tutela sagrada.

JAUME COLLELL, PBRE.

Canet de Mar, dia 3 de Janer de 1891.

EN MARIAN AGUILÓ [1]

Fan d' aixó set ó vuyt anys; una tarde que havía d' arribar á Vich mon cosí, Mossen Jacinto, me 'n anava cap á la estació del carril á rebrel. En sent á mitj camí te 'l veig que ja venía acompanyat de son inseparable Mossen Collell, y junt ab ells un senyor una mica gros, de cara afable y ben acolorida, blanch, blanquíssim de cabell y barba.

Al toparnos, avans que jo tingués temps de saludar al meu cosí, aquell senyor, per mi desconegut, va agafarme entre sos brassos y tot repetintme:—¡Vosté es en Verdaguer!—m' anava donant apretadas plenas d' una afectuositat per mí incomprensible, y fins vaig sentir cáurer y escórrers per mas galtas una llágrima d' alegría que s' escapava dels seus ulls.

Encara que no l' anomenés, quants lo coneixen compendrían que parlo de 'n Marian Aguiló.

Desde 'ls comensaments de la renaixensa catalanista, tothom qui ha aportat al trascendental mohiment lo seu nom mes ó menys important, ha rebut la estreta abrassada y 'l bateig de las llágrimas del venerable Mestre; per la casa de l' Aguiló tothom qui á las manifestacions del Catalanisme ha duyt algun element, sia una montanya, sia un gra de sorra, hi ha passat. Tots han anat á encisarse escoltantlo en aquell quarto d' estudi, ab aquella taula llarga y ampla, coberta de llibres mal apilonats, ab aquells armaris y llibrerías en que 's guardan tants tresors arreconats pel savi y diligent aymador de las glorias catalanas, tresors que algun día haurá de polir y fer brillar á la llum del día una má que no será la seva!

Ningú ha gosat tant ab los progressos y triomfs del catalanisme com l' Aguiló; ningú ha estimat ab tant maravellosa intensitat totas las manifestacions de la vida catalanesca. Aquesta intensitat d' amor, li ha donat una intuició que no sols li aclareix lo actual, sino que li mitj esboyra 'l pervenir. Ell va endevinar al poeta dels *Idilis* y de *La Atlántida* en las primerencas poesías d' aquell estudiant de montanya, que ab la barretina plegada á la espatlla s' acostá un día tremolós á rebrer un premi de mans de la Reyna dels Jochs Florals. D' ell ha dit Mossen Collell, ab assentiment unánim, que era 'l *poeta vident del Catalanisme*.

Hi ha sobretot en l' Aguiló la triple personalitat del poeta, del bibliófil y del excursionista ó folklorista; en las tres cosas es gran entre 'ls que mes ho sian.

Las suas poesías foren de las mes estimadas del savis y mes sabudas del poble, si certas exageracions, purament formals, no las fessen un xich de mal mastegar. L' Aguiló, partint del concepte de que la restauració del llenguatge literari catalá ha d' operarse ab lo relligament de la tradició literaria, en mal hora rompuda per las desgracias políticas que cayguéren sobre nostre

(1) D' una meva llibreteta de notas, trech aquestas lleugeras apuntacions. La importancia de 'n Aguiló en las lletras catalanas exigeix altra cosa; mes al present sols se tracta d' una senzilla presentació.

país, ha volgut ferla de colp y volta, y aixís las paraulas de la antigor, xocantas, ara com ara, y 'ls mallorquinismes, no donan á sas obras poéticas la claredat suficient perque pugan ser ben apreciadas sas capdalts hermosuras. Ab tot, hi han poesías de 'n Aguiló que 's considerarán de cap de brot en la historia de nostras lletras, no solament pels literats sinó per quants estiman la bellesa literaria.

Com á bibliófil ha prestat bons serveys en las bibliotecas públicas ahont ha desempenyat son difícil cárrech, que excerceix ara en la Universitat de Barcelona, d' ahont es bibliotecari quefe. Ademés es autor d' una admirable bibliografía catalana que li guanyá una gran consideració de la gent entesa, y un valiós premi ofert pel Gobern de la Nació.

Y com á folklorista, son inmensas las riquesas de llengua y literatura popular catalana, que guarda en sos armaris y calaixeras: Cançons populars, acudits, refráns, goigs, tradicions, paraulas... tot ho ha anat arreplegant y desant en sos nombrosos viatges d' altre temps, en que, pam per pam, resseguí casi be tota la Catalunya; de manera que posseheix las millors coleccions y está provehit d' un munt de paraulas y ditxos, suficient per donar vida al mellor diccionari de nostra llengua.

Pero, y ara venen las amargors, ni 'l poeta ha coleccionat sas obras (en bona part inéditas); ni 'l bibliógraph ha publicat la obra premiada, que havía de donar á llum; ni 'l filólech fará son diccionari, tant esperat; ni 'l savi y diligent folklorista dará al públich sa riquíssima colecció de cançons, per mes que 'n te ja un tomo imprés y tot. En cambi ha prestat á las lletras, ademés de sas poesías publicadas, lo gran servey de reimprimir ab gust perfet preciosas obras catalanas antiguas com *Tirant lo blanch, Lo llibre dels Eximplis*... ab un gust, ab una paciencia y amor que semblan impossibles en qui te una imaginació fogosa com la seva.

¿Com es que l' Aguiló no publica? Aquesta pregunta se la fan molts, estranyats y pesarosos, y alguns l' han feta varias vegadas al mateix Aguiló. Ell sol respondrer que es massa vell ja per empendrer cosas un xich llargas, y respecte de sos versos deixa entreveurer la gran por que te de que no s' avingan prou ab los nous ideals del gust moderníssim. Ja 's compren que una reflexió semblant ha de tenir verdadera influencia en qui está tant dotat com ell de modestia. Mes si no hi haguessen altras causas que aquesta, es segur que se 'l convencería: ell no es capás de dir un no á qui li demane encar que sia un sacrifici per la gloria y explendor de las lletras patrias.

Los verdaders motíus son altres. L' Aguiló, temperament fogós, concebeix una idea, un projecte, y tot seguit irradia la llum de son cervell; pero es foch de fallas, que al cap de poch s' extingeix, deixant un munt de cendras que no covan ni una engruna de calíu. Aquella idea, aquell projecte queda mal arreconat en las golfas de la memoria; de tant en tant li trau la pols per mostrarho, ab gran efecte, als amichs y devots que l' escometen, pero lo torna de nou cap al racó de la memoria.

Sent ab major intensitat que ningú sos afectes, pero ab intermitencias y defalliments que 'ls demés no solen experimentar. Lo seu cervell y 'l seu cor son duas plantas que tot l' any floreixen; mes ab dificultat arriban á granar may; aixó sí, quant granan, los fruyts son exquisits y saborosos. Ha donat la primera empenta á moltas cosas, pero á ben pocas no ha retirat tot seguit la espatlla. Primer que ningú va veurer la trascendencia social del renaixement literari de Catalunya; lo veya y ab sos treballs y entussiasme ho fomentava; mes quant sa previsió s' es feta realitat, se 'n ha espaordit y s' ha retirat á casa seva, ab no poch sentiment de sos amichs admiradors, que no acaban d' explicarse com es possible que 'l qui digué, com una maravellosa profecía

poble que sa llengua cobra
se recobra á sí mateix

hage girat qúa al madurar los fruyts del patriótich renaixement que ell primer que tots y mes que ningú, ha contribuhit á esbadellar.

Una altra causa hi ha també: son amor á la conversa.

Ningú que l' hage sentit dirá que exagero: L' Aguiló personifica 'l do de la conversa. Qui no l' hage tractat ab alguna confiansa no pot compendrer l' atractíu encisador de las expansions del Aguiló. Ell, no pas per cap pretensió, sinó per carácter, hi te una debilitat grossa. Es impos-

síble anar á casa seva sense estarhi tres ó quatre horas escoltantlo. Mentres parla, un s' hi queda extasiat: Veyent aquella cara simpática, plena de llum y d' expressió, ab aquells ulls oberts com la ingenuitat, de mirada fonda, intensa, que sembla que vagen llegint en los racons mes fondos del espay las maravellas que sos llavis nos contan, ab aquella artística calva, bordada ab lo sarrell de pura plata de sos cabells... á un li sembla oir al geni de la Tradició.

La seva paraula, una mica totxa, pero may molt tardana y sempre correctíssima, acolorida per las enérgicas expressions fisonómicas y enrelleuhada ab certes infleccions que 'l sentiment sempre gros que de son cor munta, obliga á darli, constituheix un encant inexplicable.

Pero, aixó sí, quan un es al carrer, y 's recorda que hi anava per tal cosa, que no ha lograt, é hi torna un altre día, y un altre, y sempre li passa 'l mateix, al fi deixa d' anarhi. Per aixó es que haventhi passat per sa casa tots los escriptors del renaixement, apenas n' hi va may cap. Mossen Verdaguer es una excepció de la regla.

Si las conversas de l' Aguiló poguessen escriurers, fins sense 'l gran valor d' expressió que prenen de sos llavis, serían, sens dupte, la obra mellor de son ingeni, y tindría la literatura catalana uns quans volums d' instructiva y encantadora lectura, d' un mérit literari de primer orde.

N. Verdaguer y Callis.

Barcelona, 3 Janer 1891.

LA FULLA SECA

La balcona de ma cambra
te sa volada al jardí
y un arbre que arrán s' hi enfila
n' arribá antany al ampit.

La fulla tendra, estelada,
rica 'n tornassols gentils
que 'ns saludá la primera,
vá enamorar á mon fill.

Al llevarse exía á veure
sa crescuda de la nit,
y una senyal volgué ferhi
per poderla distingir.

Per çó passá, ab moltes voltes,
una lligada de fil
entre 'l capoll que l' aguanta
y lo brot que la dú al cim.

Y cap amunt, amunt sempre,
ab l' envestida d' estiu
romangué á la tardorada
quasi á frech del segon pis.

. . . . . .

Ha tornat la primavera,
lo verger ha reflorit
y n' he obert de pinta en ampla
los balcons al sol d' Abril...

Pobre mesquineta fulla;
dalt del cimarol l' ovir,
groga, espuntada, malmesa,
com un náufrech que sobreix.

Si pogués ara abastarla
la trauria tot seguit
del costell ab que l' afronta
aquexa argolla infantil.

He apropat en va les tòries,
al ull mestre ja no arrib;
mes al temps que m' hi embrancava
per atançarlo vers mi,
tan bell braçat ne tenia
que 'ls capbrots parlar he oít;
moguts per l' ayre, fressosos,
tots vinclats deyan axí:

«Que les rels xuclen mes saba!
no 's pas prou la que tenim
per donar seda á les fulles
que 's texexen llur vestit.

«Los rossinyols ja s' acostan
d' amagat á parar niu,
y los arbres mes ombrívols
serán força 'ls preferits.

«Cal aterrar un cadavre
que al curull fa estremordir
á les fulles d' or y purpra
que 's desplegan als matins;
si tenim saba per crexer
poch més que 'l plançó del mitg,
aviat á vergassades
lo llançarem á bossins.»

. . . . . .

La mesquina fulla seca
tremolant s' ha dexondit
y per sa ferrenya cara
ha corregut un sonris.

Tota s' ha alegrat de veure
lo fullatge del engir,
mes cap fulla coneguda
per escomètrela ha vist.

De sa curta jovenesa
los recorts li han acudit,
y esglayada ab l' amenaça
feta pe 'ls capbrots vehins,

«Tenen rahó d' avorrirme,
ab veu apagada ha dit,
la vellesa desvalguda
¡quin paper fa fer mes trist!

«Gosau, massa us vindrá 'l dia
que l' estiuada us humill
axugant en vostres venes
la llacor que ara hi teniu.

«Demá ja no us faré nosa,
se trenca 'l cep en que estich
que 'm donará 'l temps de caure
la alegria de morir.

«Espassau donchs la vostra ira,
allunyant aquest neguit
per la tardor, que al mirarvos
vos fará pensar en mi.»
. . . . . .

Una bufada d' oratge
de colp l' ha feta botir,
y llenegant cap á terra
ha caygut... y s' ha espoltrit.

MARIÁN AGUILÓ.

Vichy, Agost de 1889.

IMPRESIONS D' UN LECTOR

LA GARBA

Llibre de poesías, per Apeles Mestres.

Es un llibre que ja á primera vista 's fa agradós: sa boniquíssima portada, son format de bon gust, sa garbosa impresió, y 'ls bellíssims dibuixos que la destra ma de 'n Apeles hi ha sembrat, están cridant: ¡prénme y llegeixme!

L' he pres y l' he llegit; no pas precisament pels atractius de forma, sino perque un llibre de versos del Apeles me sol representar una gran llegida, d' aquellas en que l' ánima, com transportada á superiors regions, se balandreja en un dols esllanguiment dintre una atmósfera ubriacadora, tota plena d' un plaher inefable que, passat l' esclat de la primera impressió, torna de tant en tant á acariciar l' esperit ab las tebias alenadas d' una bella recordansa.

¿Fa també aquest efecte *La Garba*? En bona part á mi be me la ha feta. No hi he trobat en tota ella cap composició ab aquella abundancia d' inspiració y ab aquella serena magestat de forma de *La cigala y la formiga* y de bons trossos dels *Idilis* y de *Margaridó*, ni cap que arribés pot ser á las expressió franca y garbosa de las *Cansons* y *Baladas*, pero n' he llegit algunas que 'ls hi falta ben poch per arribarhi com *Job*, *Gengis-kan*, *Trenta anys* (premiada á Tarrassa ab lo títol de *La rosa*), *Los companys del home*, *La soleyada* y alguna altra, en que realment hi espurneja aquella brillant compenetració de fondo y de forma de que en Roca y Roca parla en lo *Prólech*. Com que *La soleyada* es curta, vaig á copiarla en demostració del meu parer, y per fer denteta als que 'm llegeixen y no han comprat lo llibre.

SOLEYADA

Lo sol bat sobre 'ls camps. Las corretjolas
obrint sos ulls morats guaytan entorn,
y abrassan las espigas ab sos brassos
engalanats de flors.

Lo sol bat sobre 'ls camps. Acompassadas
brandant al buf ardent del ventijol,
se besan las espigas y rosellas,
cugulas y llacsóns.

Lo sol bat sobre 'ls camps. Tot brunz, tot vibra
y entona ab veu solemne una cansó;
la cansó de la vida y la esperansa
teixida ab raigs de sol.

Lo sol bat sobre 'ls camps. Y aucells y plantas
y abellas, brumarots y papellóns
me saludan al veurem y 'm convidan
á cantar sa cansó.

Aquesta composició, aixís com las altres citadas fan creurer ab fe entera en lo poeta y donan la rahó al següent magnífich párrafo del *Prolech* esmentat: «...sería ferli un robo (á la poesía catalana) tant exuberant de poetas de brahó y d' empenta, privarla dels accents delicats, afiligranats, exquisits y primorosos d' un dels pochs poetas que en mitg de sas moltas condicions genials ha sabut demostrar prácticament quant pasmosa es la ductilitat de la llengua catalana, quanta riquesa atresora en son vocabulari, y fins á quin extrém arriba la seva aptitut poética, que essent un dels primers idiomas per la forsa de la expressió, no cedeix á cap mes, quan se 'n sap fer l' us degut, per la dolsura, la suavitat y la delicadesa de sos tons».

Ara, si prescindim de impressions particulars y 'ns atenem al efecte general que fa *La Garba*, francament lo sento bastant inferior al produhit en mí per altras coleccions de 'n Apeles. La rahó deu ser que, ademés de no trobarshi en lo mateix grau d' excel-lencia las genials condicions del autor, hi son més granats alguns dels inconvenients que sempre solen oferir sos llibres: que hi ha molt d' apuntació lleugera no completada, moltas impressions solament esbosquessadas.

Moltas de las poesías d' aquest tomo no arriban á la cobejada meta; s' hi veu, ó mellor s' hi pressent alguna cosa, sempre atractiva, grossa moltas vegadas, pero no acaba de serhi. Valentme d' una alegoría diré que 'm semblan poncellas á qui ha faltat una soleyada d' inspiració per obrirse en flor.

Y aixó, en lo medi poétich més adequat al talent de 'n Apeles y que éll més estima es d' excepcional importancia, puix perque en lo deta-

llat, en lo menut, arribe á respirarshi l' ayre de la grandesa ha d' haverhi no sols lo cop d' ala del ingeni del poeta, sino l' adjutorí de una forma escayent, justa y ben acabada.

Aquí acaba 'l *compte rendu*, molt apressat, de mon pobre parer sobre *La Garba*. Aquí, donchs, hauría de posar punt final; mes ans de ferho me sembla bo fer una observació al prologuista del llibre Sr. Roca y Roca. Diu en un indret del repetit *Prólech:* «No n' hi ha pas dupte, com no n' hi ha tampoch de que la literatura catalana deurá principalment á Apeles Mestres eixa inclinació que á la fi mostran avuy nostres mellors poetes en lo sentit de modernisar les paraulas de llurs composicions, substituhint las formas mortas per las formas vivas...»

Daría jo á mans besadas tota la rahó al senyor Roca y Roca si no cregués que lo que aplica al Apeles no li escau. Justament á mi m' ha dolgut molt sovint l' extraordinari desmanech que 's veu en alguns de sos versos. Pel Sr. Roca y Roca aixó es modernísme, per mi es desmanech; ¿quí te rahó? Jo desitjaría qne fos ell qui la tingués; peró un análissis de las composicions de l' Apeles me la donaría á mi be massa.

Y sinó miremho un xich per alt. Aquí van, cullidas al vol las següents frases, ab las paraulas mal usadas subralladas: la *assoladora* brisa, (página 44); vols de pardals... *passan á sach*, (página 50); roures vells *acribillats* d' arrugas, (página 56); lo trist *corteig* de las mortals despullas (pág. 66); ab los brassos oberts *frente* á una roca, (pág. 72); cap al tart quan la carena-*trunca* l' últim raig del sol, (pág. 78); l' etern *traqueteig* de rodas, (pág. 97); la bestia... que sa ma ha *derribat*, (pág. 135)...

¿Li sembla Sr. Roca, si aixó es modernisar l' idioma? Vosté, que coneix be 'l catalá, sab de sobras que per aquest camí se 'l empobreix y espatlla. Y en proba de que l' us de las paraules subralldas es, com jo dich, desmanech, mire com l' Apeles, quan be li escau, sab usarne de aquellas que alguns ne dirian floralescas: S' aixecan las onadas, trista y *erta*... (pág. 66); desfeta en pols d' *argent tantost* la toca, (pág. 72); escanyi mon forment *xorca* cogula, (pág. 143).

¿Ho veu? En aixó, permetim que li diga, lo amor al bon amich no li ha deixat veurer clar; y es de doldre, perque V. que te sobre l' Apeles un ascendent ben llegítim podría ab sos bons concells ferli traurer de sas composicions aquest inconvenient, tant fácil d' esmenar, ab lo qual faria un bon servey al amich y á la llengua catalana que V., com jo, tant estima.

N. Verdaguer Callis.

Barcelona, 7 de Janer 1891.

REVISTA ARTÍSTICA

Apart de las noticias ó impressions d' art que siga convenient per la seva oportunitat comunicar setmanalment á nostres llegidors, tenim lo proposit de publicar tots los primers de mes una revista, recompte de lo mes notable é important que hajan produhit las bellas arts en nostra terra.

A totas las obras percebudas directament, hi donarem la nostra cullerada y de totas las que sapiguém fillas d' artistas catalans, sigan á dintre ó á fora de Catalunya, ne donarém noticia. Naturalment que en abdos cassos prescindirem de la fullaraca, ja que 'ns pendría mes temps y espay del que disposém, per alló de que abundan molt mes las fullas que las flors.

Un criteri lo mes ample y benevol possible inspirará nostres apreciacions, y encare que particularment tinguém simpatías ó aficions predilectas, per una art, per una escola, per un estil, per una tendencia ó per un autor, evitarém las preferencias y devant de la obra bella, de la obra bona, siga la que vulga, vagi allá ahont vagi, sigui de qui sigui, alabarém los seus merits y senyalarém sos defectes.

L' exclusivisme, donchs, no resará ab nosaltres. Gracias á la varietat de corrents artísticas extrangeras que 'ns invadexen, trobem llegítimas las diferentas maneras d' entendrer y de sentir y en conseqüencia de procurar la emoció de la bellesa: per tant, las respectarém.

La nostra opinió ó judici no tindrá tampoch la mes petita sombra d' imposició. ¿Qui som nosaltres per imposarnos? En épocas passadas lo paper de la crítica era lo de una entitat creguda superior, convensuda y casi infalible en sas sentencias que no admetían apelació.—Aixó pera mi es bo y tothom te de véureho bo; aixó pera mi es dolent y tothom te de trobarho dolent—deya, y ja no s' en resava mes. Avuy la crítica que ab aquet carácter absolut repartís premis y palmetadas á tall de mestre de minyons y tractés de imposarse ab conclusions autoritarias é imperativas, fora senzillament ridícola.

En altres temps la gent esperava l' article del Diari que afirmava en rodó la bondat ó dolentería d' una obra, per créurerla bona ó dolenta, mes avuy tot aixó ha passat de moda. A la unitat dels esperits y de las mires antigues, ha succehit la veritat de las inteligencias; una atmósfera d' análisis caracterisa la nostra época; la erudició troba 'l terreno mes favorable per escamparse y creixer; poca es la gent qu' espera la opinió dels altres per formar la seva y en general las maneras propias de pensar y de sentir, las

traduhim devant de la obra artística ab una apreciació ben personal.

Una cosa per l' istil farém nosaltres en la impossibilitat de contentar tots los gustos. Uns trobarán l' apreciació justa y altres injusta, qui freda, qui apasionada; mes tots haurán de regonéxerli un valor al menys, lo d' esser franca. Al formularla no olvidarem las reglas que deuhen regirla, mes seguint los consells de sos mateixos autors, com en Mila, Blair, Sainte Beuve, Taine y altres autoritats, també donarém crédit, y molt, á la veu del sentiment.

Aquets procediments pensam seguir si Deu ho vol, per justificar la calificació, per nosaltres veritat com un temple, que un autor francés ha donat á la nostra época, dihent qu' era «una época de crítica sense crítichs.»

Conegut l' ayre que respirarán las revistas ó siga lo seu com, manifestém de correguda lo seu perqué y acabém.

La volada progressiva, creixent y casi diaria, que las bellas arts prenen á casa nostra y la febre de producció que s' ha apoderat dels artistas, n' explican la causa principal.

Tenint setmanalment varias exposicions de quadros, esculturas y en general d' arts ópticas, no pasant vuyt dias sense estrenos teatrals d' obras catalanas, publicantse tant sovint novelas, poesías, música, etc.; es impossible que 'l públich per *amateur* que siga, puga dedicar á tot la seva atenció: y fins suposant que li dediqui, la matexa feconditat productiva dificulta la retenció de las impressions rebudas, que al cap de vall se barrejan y comfonen, si no s' esborran.

A remediarho contribuirán, potser, nostras revistas, ja que garbellada la producció d' un mes y arreconada la brossa, no mes cridarém l' atenció y marcarém, si aixís val á dirho, ab lletras grossas lo carácter y merits de lo mes granat.

D' aixó 'n resultará una especie d' inventari en lo que cada obra portará marcat lo seu valor, y al cap del any, lo qui hi passi 'ls ulls, sense cansar la memoria, fará balans de tot lo bo y millor que hajan produhit los artistas catalans.

Aquest trevall nos proposém fer, ab l'ajuda de varias personalitats que 'ns han promés sa coloboració. Fins al mes entrant donchs, en que posarém fil á l' agulla y comensarém á realisarlo.

J. C. y R.

ESTUDIS DE REGIONALISME

I.

D' ahont venim, ahont aném, quinas son las nostras aspiracions, massa qu' ho sabém tots de memoria; lo cor nos ho ha dit ja avans de que 'ns ho demostressin la rahó y l' estudi. Oh! 'l cor, l' entussiasme, lo sentiment, la fogosa eloqüencia, l' apassionat desitj, son y serán sempre las armas ab més fruyt esgrimidas en tota causa trascendental. ¡Quantas esperansas tingudas per impossibles ha realisat lo brás del home animat per una voluntat escalfada! Gayre bé ella sola nos ha guiat fins ara als regionalistas de Catalunya; ab ella hem fet molt camí... pero ¿n' hi ha prou ab ella? ¿Estará de més que cridem á junta á uns quants advocats molt entesos en lo nostre plet, juris consults ben coneixedors de las teorias qu' informan lo credo tots los dias resat per nosaltres devant d' amichs y d' enemichs?

Fá massa temps que aquestos han agafat la manía de motejarnos de somiadors, d' apassionats, d' excentrichs y fins d' anacronichs al contestar la clara esplicació dels nostres ideals; demostrémloshi ab lo llibre á la má que tot aixó que prediquém te fonaments molt respectables concordants ab los darrers avensos de la ciencia. ¿Quin argument nou inventarán després ells, los verdaders fills de la rutina y de l' anacronisme, los regalats usufructuaris de las lucratives procupacions que obscureixen lo cervell de la majoria d' espanyols?

Ja es cert que 'l sentiment y la passió son una palanca poderosa per remoure los grans obstacles que troba en son pas una idea generosa, més reconeguém lo perill de que galopi desbocada la fantasia en lo camp estrategich de la política, de lo que pertany á la ciencia de gobernar los pobles. Educar y allissonar l' esperit ab las obras d' autors eminents que han tingut la clarividencia de la idea, y perfeccionarlo ab ensaigs especulatius per saturarlo de veritat y de reglas prudents de conducta, es la gran tasca encomanada als actuals propagadors del Catalanisme, lo qual se troba ja en son segon moment evolutiu, ó sia 'l de creixensa. Nostre jovent surt avuy de las aulas marejat ab las indigestas ideas que 'ls hi han suministrat quatre catedratichs interessats més que en la cultura de sos deixebles en la pacifica y llarga possessió de son benefici; d' aqui la massa cada dia creixent de joves indiferents per las grans causas; y aquesta joventut es la afalagadora esperansa dels nostres gobernants. Difundint per tot ahont poguém l' esperit de la reflexió no sols desamortisarém las Universitats espanyolas, avuy sota 'l jou de cobdiciosas *mans mortas*, sino que també nos ensinestrarém en una poderosa dialéctica qu' educant y dirigint las inteligencias nos conduhirá més depressa á la realisació dels ideals que acariciém.

Nosaltres creyém contribuir á aquest fi donant

á coneixe algunas de las obras que sobre regionalisme y descentralisació han escrit respectables tractadistas. Las publicarém en estracte ó resum pera popularisarlas més entre 'ls nostres compatricis; per altra part la gran extensió de moltas d' ellas faria impossible sa publicació íntegra. Procurarém que 'l nostre treball no descuydi cap idea important del original. ¿Hi trobarán los lectors en aquestos *estractes* la insipidés de l' aygua destilada ó la escitant essencia extreta de la flor? Ells dictarán *l' ardua sentenza*.

E. Moliné y Brasés.

GERARQUIA Y DESCENTRALISACIÓ

Estudi per A. Pougnet, Doctor en dret, advocat del Consell d' Estat y del Tribunal de casació.—Paris 1866.

Es important, com á document historich, la carta que en 1863 enviá Napoleon III al President del Consell d' Estat de Fransa, proposant un remey á la excessiva centralisació que pesava, com avuy, sobre aquell Estat.

Traduhim sos principals párrafos:

«Lo nostre sistema de centralisació, malgrat »sas ventatjas, ha tingut lo grave inconvenient »de portar un exces de reglamentació. Ja sabeu »qu' hem cercat lo remey, pero encara queda »molt pera fer. Avans, la ingerencia contínua de »administració en una gran munió d' assump»tos tenia tal volta la seva rahó d' esser; mes »avuy no es més qu' un obstacle; en efecte, ¿com »se comprén que un negoci comunal de poca »importancia y nascut sense protesta per part »de ningú, exigeixi una preparació de dos anys »al menos, gracias á la obligada intervenció de »onze autoritats diferentas? Gayre bé sempre las »empresas indutrials son las més perjudicadas »ab aquest retrás.

»Com més penso en aquesta situació com»prench més la urgencia d' una reforma. Mes »en aquesta materia en que 'l bé públich y l' in»terés privat se confonen en molts punts, es dificil »senyalar sa respectiva esfera pera concedir al »primer tota la protecció y al segon tota la lli»bertat possible.

»Aquesta obra necessita la revisió de moltas »lleys, decrets, ordenansas é instruccions minis»terials; y la única manera de realisarlo es exa»minar detingudament tots los detalls del nostre »sistema administratiu pera separarne los que »sian superfles.

»Las diversas seccions del Consell d' Estat m' »han semblat las més avinentas per' aquest exa»men; donchs si bé no administran observan la »administració; son los mellors testimonis que »poden consultarse...»

Burocracia, centralisació, afegeix Pougnet al comentar aquesta carta, en la introducció de son llibre, això es lo que amenassa lo pervindre del nostre pays més que las insensatas teorias qual triomf pasatjer ja no espanta als homes de sanch freda; aquesta es la llaga que encastada en las nostras entranyas amenassa sorda y fatalment la nostra organisació política; per culpa d' ells poden desapareixe, si no hi posem remey, totas las nostras llibertats, ja febles... tant las privadas com las públicas. Centralisació, burocracia, dos fets, (no puch dirne duas institucións), que sense confondres en absolut, procedeixen de las mateixas causas y van al mateix fi; la una es lo principi, lo sistema, lo agent; l' altra es la conseqüencia, la aplicació, 'l medi; aquestos son los dos enemichs que debém combatrer de cara, dirigint sempre tots los nostres esforsos contra l' agent més que contra 'l medi; contra 'l sistema més encara que contra la aplicació; ha passat lo temps dels paliatius, es necessari atacar lo mal en sas arrels.

La exagerada centralisació no es antiga, es un llegat dels sigles passats. Al consumarse la obra dels Lluis XI, Enrich IV y Richelieu, la centralisació acabá sa tasca y produhí tot lo bé que se 'n podía desitjar; mes los reys conservaren en sas mans aquesta arma poderosa que 'ls hi havía servit pera enderrocar lo feudalisme y somiáren en la autoritat absoluta esclamant: *l' Estat soch jo*. La grandesa innegable del despotisme de Lluís XIV desaparesqué ab aquest rey que havia aixecat son poder personal demunt de las ruinas de las darreras llibertats. Lluis XV ja digué: *Això durará mentres jo visca*, y no trigá gayre la gran catástrofre. Lluis XVI volgué sincerament restaurar lo régimen municipal, pero lo fruyt tardá de sos esforsos generosos se l' emportá la riuhada. Ara tenim triomfanta la centralisació; tot se mou per medi del gran resort del centre; això es un prodigi de mecánica.

La carta del emperador denuncia al pays aquest abús de centralisació. Veurém sos resultats. Jo 'm proposo estudiar aquesta qüestió examinant los principis que 'm semblan essencials en tota organisació social. De la naturalesa mateixa de les diferentes autoritats, expressions concretas del poder publich, ne deduhiré la mida de sas atribucions llegítimas. Aquest trevall será un esbós d' una síntessis en lo que la nació, l' Estat, la soberanía, lo gobern, la administració trobarán sa definició política; examinaré després ab molta brevetat si 'l nostre sistema administratiu satisfá las exigencias de la teoria; y com los senzills principis qu' exposaré me semblan tan precisos qu' es impossible separarse'n,

si 'l lector creu que la centralisació actual los ha oblidat ó representa sa negació formal, ell mateix compendrá l' abús.—E. M.

CORREU NACIONAL

Variadas son las qüestions que en aquest moment preocupan á la gent política y no política de Madrid, y que, irradiantse á las provincias, hi produheixen cert mohiment en consonancia ab la importancia respectiva de cada qüestió. De totas ellas, la que mes fressa mou, en determinadas esferas, es la qüestió electoral. Despres del avalot promogut per los partits anomenats liberals, ab motiu del decret de disolució de las Corts, promulgat pels conservadors, s' han emprés ab cert calor los treballs preliminars per portar al vinent Congrés, cada partit lo nombre major possible de diputats. Y ja en aquest punt, son de veurer las evolucions de nostres prohoms polítichs per assegurarse 'l triomf.

Rompuda la coalició dels adeptes d' en Castelar ab los d' en Sagasta, acusat de defecció pels primers, s' ha invocat tot seguit una altra coalició, la dels partits republicans, prometentse 'ls tals, de realisarse aquella, ventatjas positivas é inmediatas, y en plasso mes ó menys curt, un cambi radical en la forma política del pays. Mes ha resultat lo que forsosament havia de succehir, atesa la idiosincracia doctrinaria de cada ilustre quefe de las fraccions republicanas: no s' han entés; tals diferencias separan á cada fracció, á pesar de designarse ab un calificatiu comú, que no caben en realitat en un grupo natural. Y á última hora sembla que á Madrit han fet las paus en Castelar y en Sagasta, ab lo conveni de que lo nom de un possibilista figurará en la candidatura fusionista de la Cort. Aixó, no obstant, no desisteixen los demés capitosts republicans, de intentar la coalició projectada, y heuse 'ls correnl mon predicantla per tot arreu. Lo que ha passat ab la arribada del senyor Salmeron á Barcelona pot fer ja preveurer lo que despres de tot succehirá. La tant bescantada coalició quedará reduhida á la de pimargallistas y salmeronians. Vindrán las eleccions á diputats, la majoria del veritable pahis s' estará quiet á casa seva, se forsará la máquina del sufragi universal, y, naturalment, resultará conservadora la part mes grossa dels nous diputats á Corts.

Aqueixa política menuda ha produhit ja un escandol á Madrit. Lo fill gran d' en Martos y en Canalejas, despres de bastonejarse en lo saló de conferencias del Congrés, s' han trobat en lo *camp del honor*. Y afortunadament tot ha quedat en son lloch, despres de rebrer en Canalejas un lleuger cop de sabre en la cara, y 'l fill gran d' en Martos unas esgarinxadas al bras. Y aixó á ciencia y paciencia del representant del gobern y del poder judicial. ¿Qui entendrá may lo que aquí significa la paraula lley?

Tenim als lliurecambistas madrilenys cremats contra 'ls conservadors per lo que realment han fet de bo aquesta vegada, derogant la famosa base quinta y dictant algunas altras providencias proteccionistas tan reclamadas pel pays. Es qüestió d' enfonsarse 'l mon. Los oradors del Círcul Mercantil de la Cort, han esmolat furibundament sas armas que haurán brandat ja á la hora present en un meeting convocat per aquella associació de revenedors de géneros extrangers per protestar contra la conducta proteccionista del gobern. En aquexa tasca los han ajudat ja alguns periódichs del gremi d' en Sagasta, quals afirmacions de proteccionisme homeopátich tan bona impresió produhiren á Barcelona. Serán de sentir los calificatius de egoista y acaparadora que en lo indicat meeting se dirigirán á Catalunya sens tenir en compte que en axó de reclamar protecció ja no hi es sola Catalunya, sino que l' acompanyan totas las demés provincias d' Espanya, desilusionadas de la retórica dels grans estadistas del Círcul Mercantil, que si un dia encisá sas orellas en cambi 'ls hi ha fet perdre 'l pa. Mes d' axó no se 'n preocupan los estadistas del Círcol. Per ells Espanya es Madrid y res mes que Madrid, y ab tal que ell se salvi, que s' enfonzi tot. A dit objecte son incansables y bona sort tindrém si 'l gobern persevera en la qüestió económica en sa actual llohable actitut.

Consignarém per acabar que ara 's va á dir la última paraula respecte á una questió que temps endarrera va romoure fondament lo pays. Peral te la llicencia absoluta y va á parlar sense contemplacions. ¡Pobre de la comissió técnica que emeté aquell desfavorable dictámen del submarí!

Consignarén també que ha sortit cap á París la comissió nombrada per lo ministre d' Estat per que s' entenga ab los representants francesos respecte á la qüestió de nostras possessions africanas de la costa de Guinea. Vulla deu que surtin be de sa empresa, fent reconexer nostre dret sense humiliacions ni desmembracions.

Un altre dia, que disposarém de mes espay, parlarém de la política extranjera.

X. B.

DIETARI DEL PRIMPCIPAT

Lo dissapte, dia 3 del corrent, se reuní la Diputació provincial de Barcelona per aprobar las actas dels nous diputats y procedir á la elecció de carrechs. Foren elegits: president, don Manel Planas y Casals; vis-president, don Manel Henrich; secretaris, don Manel Farguell y don Joaquím Sostres Rey. Formarán la Comissió permanent: primer torn, los senyors Ricart, Benet y Colom, Matosas y Castellar; segon torn, Sert, Rosich, Sandiumenge y Alvarez; tercer torn, Roqué, Vehils, Mir y Sostres; quart torn, Planas y Casals, Durán y Ventosa, Vidal y Valenciano y Villamil. Vis-president de la Comissió provincial, don Miquel Ricart.

Una secció de treballadors ha publicat un manifest excitant als obrers á la vaga universal del primer de Maig próxim.

Lo diari *La Vanguardia* ha regalat á sos suscriptors la obreta *Dietarios de la generalidad de Cataluña,* escrita pel senyor Coroleu.

En un dels darrers números de *L' Olotí* havém vist que aviat tornarán á comensar los trevalls práctichs en lo «Camp d' experimentacions agrícolas» d' Olot, ja que gracias á las gestions del Excm. senyor marqués d' Aguilar, diputat á Corts pel districte, s' havia aixugat lo deute que deixá en lo passat exercici.

Lo dia dels Reys, al dematí, arribaren á aquesta ciutat los republicans senyors Salmeron y Azcárate, essent rebuts á la estació y acompanyats á son hostatje per una nombrosa concurrencia de republicans de tots colors, menys castelaristas. Al entrar á la Rambla, los mes entusiastas

del acompanyament volian fer anar pel passeig lo cotxe hont venian los personatjes citats; mes aquestos, veyent que res logravan ab sos prechs, baixaren del cotxe, y, sense ell, seguiren pel mitg de la Rambla. Lo senyor Sagasta sentia xiulets á la orella esquerra.

❧

Es molt visitada la exposició fotográfica del Seminari. En lo próxim número, ajudant Deu, li dedicarém un article que está escribint un molt inteligent amich nostre.

❧

Lo dia dels Reys tingué lloch en los «Tallers Salessians» una academia en honor del inspector general doctor Durando.

❧

S' han inaugurat en la *Granja Escola Experimental* d' aquesta ciutat las classes per la ensenyansa de perits agrícolas, quina escola fou creada per Real ordre del 26 de Desembre últim.

Aquesta es la primera escola d' ensenyansa profesional agrícola que s' estableix en nostre regió.

Fins avuy los que volian seguir la carrera agrícola tenian d' anar á Madrid ó al extranger á seguir sos estudis, y aixó que Espanya es una nació essencialment agrícola, segons los lliurecambistas de la cort.

❧

Lo senyor Maluquer de Tirrell ha sigut nombrat per l' Institut Agrícola Catalá de San Isidro president de la Comissió permanent de dita associació en Madrid en la vacant que deixá lo senyor marqués de Monistrol.

❧

Durant lo present mes s' efectuará 'l cambi dels efectes timbrats que portin imprés l' any 1890. Dit cambi compren dotse classes de paper sellat, pagarés de bens nacionals, paper de pagos al Estat y timbre móvil.

❧

Aquesta setmana han cridat l' atenció, ab molta justicia, una série de quadros y estudis que lo jove y llorejat pintor don Laureá Barrau ha exposat en la Sala de can Parés.

Qualsevol d' aquets quadros, pintats per l' autor en sa darrera y llarga estada á Olot, fora prou pera donarli una reputació, si ja de temps no la tingués assegurada. Nosaltres nos aderím doblement als aplausos que se li han dedicat per quant demostra gran amor á la terra, inspirantse en los paisatges y tipos mes característichs de nostra montanya.

En la mateixa Sala que acabém d' anomenar quedarán exposats avuy diferents quadros dels senyors Anton Graner, Ramon Mestres, German Gomez y Ricart Brugada.

❧

Sabém que fa alguns dias tenim entre nosaltres al jove pintor senyor Pagés, pensionat per la Excma. Diputació provincial de Gerona, que fará probablement una exposició dels quadros y estudis que ha portat de Roma.

❧

«Mentres tocan horas may es tart,» diu lo ditxo aplicable al nostre Excm. Ajuntament, que á la fí s' ha decidit d' arreplegar tots los quadros que tenia escampats per la Casa de la Ciutat y juntarlos ab los que teniam cedits per lo Ministeri de Foment, per guarnir la primera sala dels tant desitjats Museos de Barcelona.

La sala triada es la del primer pis del Palau de Bellas Arts, que estotjá la rica é important instalació de la Casa Real mentres la nostra Exposició Universal. Avuy es probable que siga inaugurat oficialment aquet escapuló de Museo.

❧

La ímportant associació catalanista «La Lliga de Catalunya» está organisant per lo dia 15 una vetllada necrológica dedicada á honrar la memoria del gran actor catalá don Lleó Fontova y ha acordat enviar al Excm. Ajuntament un ofici demanant que 'n lloch públich s' aixequi un busto del malaguanyat actor com un tribut d' admiració de Barcelona al artista que avuy plora la escena catalana.

També lo nostre setmanari dedicará digne recort á la memoria del mateix actor, á quin fí lo eximi escriptor don Joan Sardá está escribint un estudi crítich-biográfich.

❧

En las prop-passadas eleccions per diputats provincials han sortit elegits per aquet cárrech nostres bons companys de causa, y 'l primer molt estimat amich don Joaquim Vayreda, de Olot, y don March Mir, de San Sadurní de Noya. Al donarlos la enhorabona, nos permetém recomanalshi que fassan de manera que 's conega be que hi han entrat amichs nostres en las corporacions administrativas de las provincias de Barcelona y de Girona.

❧

Hem llegit ab molt gust que lo Círcol Literari de Vich dedicá dias passats una solemne vetllada necrológica al malaguanyat catalanista y compatrici don F. de Febrer y de Armenteras.

Una concurrencia numerosa y entusiasta omplí las salas d' aquella Societat pera escoltar la autorisada veu del advocat vigatá senyor Viguer, que llegí la necrología del finat. A aquet lo considerá dintre la familia, com á ciutadá y com á home de fe, y al tributarli justos elogis plens de afectuós sentiment per aquestos conceptes, no olvidá tampoch al arqueolech, al escriptor, en fí, á l' artista, company d' Esbart.

Després lo senyor Martí Genís llegí una animada ressenya d' una excursió á Viladrau, dedicada al senyor de Febrer com homenatje á sa memoria, y llegida la poesía *Tardor*, una de las darreras qu' escrigué 'l difunt, lo senyor don Joseph Font y Manxarell doná las mes sentidas mercés als assistens que exiren altament satisfets del acte, qu' encara que de dol, deixará grat recort á las moltíssimas personas que apreciaban los mérits y virtuts del senyor Febrer.

❧

També la important «Associació catalanista de Reus» celebrá dias endarrera una sesió necrológica en honor dels senyors don Marian Font y Fortuny y don Isidor Trias y Fontanilles, socis fundadors de dit Centre, poetas y ferms catalanistas.

La triada concurrencia que asistí á dit acte aplaudí molt tots los trevalls que 's llegiren originals de don Faustí Planás, de don Víctor Gras, de don Eugeni Mata y de don Joaquím Ayné y

Rabell, dedicats á la bona memoria dels morts, y las poesías originals d' aquestos, titoladas *La Boja* y *Monturiol*. L' individuo de la Junta don Pau Abelló doná las gracias, en sentidas paraulas, als concurrents y als lectors per haver honrat tan dignament á aquells plorats compatricis.

Dimecres, á las nou del vespre, tingué lloch en lo Circo Ecuestre 'l meeting dels republicans motivat per la vinguda á Barcelona dels senyors Salmeron, Azcárate y Cervera. Després del advocat senyor Torrella, que, com á president del Comité salmeroniá d' aquesta capital, feu la presentació, parlaren los tres anomenats personatjes, entre 'ls freqüents y animats aplausos de la multitut. Naturalment que la part principal de la reunió era 'l discurs del senyor Salmeron, que fou una demostració mes d' aquella sua severa y nodrida eloqüencia que ha fet d' ell una potencia parlamentaria. S' ocupá principalment de definir lo carácter del partit de que es quefe y d' encoratjar y justificar la coalició electoral republicana. Pero en cert indret de son discurs agafá la aspiració regionalista que, dintre del seu criteri, defensá ardorosament, ab gran aplauso del auditori. Com no es aquest bon lloch per entrar en l' exámen de las ideas regionalistas exposadas pel senyor Salmeron, nos reservém tractar mes ampliament l' assumpto.

En cumpliment de las recomanacions de la venerable carta que S. S. lo Papa Lleó XIII ha enviat als senyors Bisbes, en la diada de la Epifanía 's feren en la Catedral y demés iglesias colectas á favor dels Missioners que en l' Africa combaten per la santa y civilisadora empresa d' abolir la esclavitut.

En la revista de Paris *Le Mois Cigalier*, llegím que M. Paul Goffinières ha donat á Marsella una interesantíssima conferencia sobre 'l tema *Lo Regionalisme y 'l Felibrige*. Procurarém adquirirne detalladas noticias per donarne compte.

CRÓNICA RELIGIOSA

La Alocució pronunciada per Sa Santedat lo Papa Lleó XIII al rebrer las felicitacions del Sacro Col-legi de Cardenals, en ocasió de las passadas festas, se distingeix pe'l vigor d' expressió y per la fortalesa d' ánimo que cada frase respira. Lamenta la trista situació d' Italia, y fa constar que l' unich que ama la patria es lo católich, y que treballan per sa ruina los que fan la guerra al Papat. Protesta de la ja vella acusació de que 'l Papa, revindicant sa llibertat é independencia, no mira mes que á interessos humans y á fins polítichs.

Al pronunciar est discurs lo Papa tenia una veu clara y vibrant.

Es molt significativa la victoria que ha obtingut en las eleccions municipals de Roma lo partit católich. La llista presentada per la *Unione Romana* ha passat tota entera, de modo que han triunfat tots los 25 candidats.

Va seguint á França la polémica suscitada per las declaracions fetas pel Cardenal Lavigerie, aconsellant als católichs francesos l' aceptació franca y lleal *(sans arriere-pensée)* del sistema republicá. Lo antich y acreditat periódich *L' Univers*, sens adherirse del tot á la proposta del célebre Cardenal, y volent seguir l' esperit de la carta del Cardenal Rampolla al Bisbe de Saint-Flour, patrocina y defensa ab calor la formació d' un partit católich independent per treballar de ferm dintre del actual régimen.

Ab una gran imparcialitat, dit periódich admet en sas columnas manifestacions en pro y en contra de lo manifestat per lo Cardenal Arquebisbe de Cartago, y l' opinió dominant es de que convé prescindir de las aficions particulars á tal ó qual forma de gobern, per unirse estrictament tots los católichs per la defensa de la Iglesia.

Lo Papa ha manat que 's possin torniquets en los Museus del Vaticá, y s' haurá de pagar una pesseta per la entrada. Será açó mes práctich que no pas haver d' anar al despaig hont se donavan los permisos d' entrada á dits Museus y galerias.

Los dijous la entrada será gratis.

Queda prohibit als vigilants acceptar propinas.

Alguns diaris lliberals d' Italia diuhen que aquest acte del Papa no deuria tolerarlo 'l Gobern, perque es fer acte de soberbia.

Ridiculs!

L' *Agencia Havas* publicava ab fetxa de 31 de Desembre, lo següent telegrama de Roma:

«Aquest matí, en una reunió d' arqueólechs en las catacumbas de Priscilla, via Salaria, lo Sr. de Rossi ha anunciat lo descubriment de la basílica de Sant Silvestre, monument del sigle quart, en la qual se trobavan las tombas de sis papas.»

A Ginebra s' ha celebrat de poch lo jubileu de M. Ernest Naville, qui, encara que es protestant ha demostrat sempre vivas simpatías pel catolicisme. Donchs, en son discurs de resposta á las felicitacions que li foren endressadas, l' eminent filosop ha tingut lo coratje de fer la defensa de las ordes religiosas, expulsadas de Ginebra per una política sectaria é intolerant.

Apropósit de la campanya oberta per la prempsa impia d' Italia contra 'l dret d' entrada als Museus del Vaticá, un dels órguens mes caracterisats d' aquest, fa notar las discrepancias de dita prempsa en la interpretació de la *Ley de garantíes*, y diu ab molta rahó:

«Heusaquí, donchs, la llibertat del Papa! En una qüestió tan grave, en la interpretació d' una lley que nostres oficiosos consideran lo pilar de *la tercera civilisació*, los diaris lliberals no arriban á posarse d' acort.

La lley de garantías que preten regular la qüestió religiosa per excelencia ¿es tan obscura y tan elástica? Los uns sostenen que no 's pot fer res, los altres defensan que 's pot intervenir. Si nosaltres fossem lliberals, no sabríam á qui creurer. Aixó es l' extrém de lo arbitrari. Cada ministre, cada partit, interpreta y aplica, com li sembla una lley que, d' altra banda, 'l Papa no ha may reconegut.

¿Y aquesta sería la situació digne de la Santa Sede, dels católichs y de las potencias? Y aquesta lley sería la darrera paraula del saber polítich y un abrich serio per la independencia del Papa?

ADVERTENCIA

Per un accident sofert en la elaboració del cliché de nostra cabecera, ha surtit ab imperfeccions que esmenarém per poch que 's puga la setmana entrant.